

Aanvullend standpunt 'Robuust en Rechtszeker Vergunnen'

Datum agendering

25/02/2025

1. Samenvatting

Context en aanleiding

Vlot, robuust en rechtszeker vergunnen is een belangrijk thema voor ondernemers, burgers en overheden. De Vlaamse regering stelde daarom een '[actieprogramma Robuust en rechtszeker vergunnen](#)'.

Kern van het dossier

Het actieprogramma geeft aan welke initiatieven de komende maanden en jaren op stapel staan om te komen tot een meer robuuste en rechtszekere vergunningen.

De initiatieven zijn grotendeels overgenomen uit het advies dat de [Expertcommissie Robuust en Rechtszeker vergunnen](#) eerder gaf. Wat betreft die punten **blijft het recente VVSG standpunt dus van kracht**.

Wat betreft de **toekomst verkavelingsvergunning** pleiten we ervoor de verkavelingsvergunning niet af te schaffen, maar pleiten we wél voor een hervorming van het instrument, met name dan wat betreft 'eenlotsverkavelingen', verkavelingen gelegen in ruimtelijke uitvoeringsplannen en de beperking van verkavelingsvoorschriften in tijd. [Meer achtergrond leest u hier](#).

De voorgenomen afschaffing van de bijzondere motiveringsplicht bij het weerleggen van het **advies van de omgevingsambtenaar** bevestigt het primaat van de politiek. Wel mag niet worden geraakt aan de onafhankelijkheid van de omgevingsambtenaar en vragen we te monitoren of de wijziging leidt tot minder juridische betwistingen of tot een minder kwalitatieve ruimtelijke ordening én vragen we te duiden hoe een college dan wél correct omgaat met het advies van de omgevingsambtenaar. [Meer achtergrond leest u hier](#).

In lijn met het eerdere VVSG advies over het robuust en rechtszeker vergunnen drukken we onze bezorgdheid uit over de **extra werklast** die gepaard gaat met de implementatie van het actieprogramma. Die moet vooraf in kaart worden gebracht. We vinden het inzetten op vooroverleg vanzelfsprekend, maar we vragen ook respect voor de gemeentelijke autonomie om het 'recht op vooroverleg' naar eigen inzichten te kunnen organiseren. [Meer achtergrond leest u hier](#).

2. Bijkomende informatie

2.1. Uitgebreidere context en situering

2.1.1. Wat betreft de toekomst van de verkavelingsvergunning

De Vlaamse regering heeft het voornemen de verkavelingsplicht af te schaffen. Het advies van de Expertcommissie ging niet zo ver. De beknopte toelichting bij deze actie duidt evenwel dat een afgeslankte (optionele) verkavelingsvergunning wordt geïntegreerd in een ruimere omgevingsvergunningsaanvraag. Dat doet dan vermoeden dat een vorm van toelating om te mogen verkavelen en de mogelijkheid daar als lokale overheid daar voorwaarden aan te koppelen, blijft bestaan.

De gemeenten zijn voorstander om aan het instrument verkavelingsvergunning te sleutelen, maar willen het niet afschaffen of slechts facultatief maken. Dit was ook niet de conclusie van het rapport 'herdenken van het instrument verkavelingsvergunning' (2025). In die studie is de aanbeveling opgenomen dat er 'geen overtuigende reden of noodzaak, noch draagvlak is, om de verkavelingsvergunning als instrument zonder meer te behouden (in zijn huidige vorm), af te schaffen of te vervangen door een nieuw instrument'. De belangrijkste reden om het instrument verkavelingsvergunning te behouden is dat het een manier is om inrichtingsvoorschriften mee te geven, zodat er een kwalitatieve verkaveling ontstaat en een koper van een lot op voorhand weet aan welke voorschriften zijn uiteindelijke bouwaanvraag moet voldoen. Dit schept juridische zekerheid. Wel kunnen wat ons betreft initiatieven worden genomen om de verkavelingsplicht af te schaffen bij 'eenlotsverkavelingen' of verkavelingsaanvragen binnen een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. Verkavelingsvoorschriften zouden ook in tijd beperkt moeten kunnen zijn.

2.1.2. Wat betreft het advies van de omgevingsambtenaar

Het actieprogramma formuleert de afschaffing van de bijzondere motiveringsplicht van het weerleggen van het advies van de omgevingsambtenaar als volgt geformuleerd: "Voor opportuniteitsgerichte aspecten volstaat het dat de vergunningverlenende overheid de beslissing motiveert, zonder punt per punt te moeten aangeven op welke wijze rekening wordt gehouden met het verslag, opgemaakt door de gemeentelijk of provinciale omgevingsambtenaar. De beleidsmatige invulling vergt immers een politieke afweging."

In de huidige situatie is het zo dat als het college het advies van de omgevingsambtenaar niet volgt, zij niet alleen moet motiveren waarom het volgens haar wél vergund kan worden, maar ook punt voor punt uitdrukkelijk moet motiveren waarom het advies van de omgevingsambtenaar niet wordt gevolgd.

De Vlaamse regering is dus van mening dat de bijzondere motiveringsplicht vergunningsbeslissingen minder robuust maakt, omdat het – inderdaad- niet altijd eenvoudig is argumenten te vinden om punt voor punt het advies van de omgevingsambtenaar te weerleggen. Anderzijds is de figuur van onafhankelijke omgevingsambtenaar in het verleden ingevoerd om met meer deskundigheid vergunningsbeslissingen te nemen.

De VVSG staat achter de wijziging, omdat dit het primaat van de politiek bevestigt, maar vraagt bij de verdere uitwerking van de regelgeving:

- Te bewaken dat de omgevingsambtenaar zijn taak onafhankelijk en neutraal kan blijven uitoefenen¹
- De impact van deze wijziging op de robuustheid van de vergunningsbeslissingen en de goede ruimtelijke ordening te monitoren.
- Duidt hoe straks het college wél op een juiste manier omgaat met het advies van de omgevingsambtenaar;
- Duidt of de wijze waarop het college moet omgaan met het advies van de omgevingsambtenaar verschilt met de wijze waarop ze moet omgaan met de ingewonnen adviezen van de Vlaams adviesinstanties.

2.1.3. Bijkomende werklast in kaart brengen

Voor gemeenten is het behandelen van de omgevingsvergunning een kerntaak. De maximale beslistermijnen worden gehaald en slechts een minderheid van de vergunningsbeslissingen van gemeenten wordt stopgezet of wordt beroep tegen aangetekend.

Reeds in het eerdere standpunt wees de VVSG op de bijkomende werklast voor lokale besturen. Die neemt toe, zowel voorafgaand (vooroverleg als recht), tijdens (recht als aanvrager om vergunningsaanvragen inhoudelijk te wijzigen, mogelijke invoering van het 'uitdaagrecht') als na de vergunningsbeslissing (attentieplicht). Tegelijkertijd zijn er initiatieven die de werkdruk verlichten (één openbaar onderzoek op gemeentelijk niveau, versterken adviesverlening door adviesinstanties).

We vragen de extra werklast voor de lokale besturen vooraf in kaart te brengen. Een goede inschatting is essentieel om te weten of de acties ook in de praktijk haalbaar zijn. Specifiek wat betreft het verplicht vooroverleg vragen we respect voor de lokale autonomie om dit naar eigen inzichten te kunnen organiseren. Het vooroverleg is een inspanningsverplichting, géén resultaatsverbintenis en kent ook haar grenzen, gelet op de per definitie begrensde capaciteit van de lokale omgevingsdiensten.

2.1.4. Enkele punten waarin het eerdere VVSG advies wordt gevolgd

De expertencommissie deed meer dan 40 voorstellen met meer dan 100 acties. In het eerdere VVSG standpunt gingen we op de meest relevante voorstellen in. Minstens op de volgende punten volgt de Vlaamse regering het eerdere VVSG advies:

- Aandacht voor planning, naast vlotte vergunningverlening
Het actieprogramma stelt voor een aantal bestaande afwijkingsregels aan te passen en overweegt het 'uitdaagrecht' in te voeren, maar vindt ruimtelijke planning wél een 'cruciale bouwsteen' in robuuste vergunningverlening. In die zin is de Vlaamse regering een koele minnaar van afwijkingsregelingen. Het actieprogramma doet geen concrete voorstellen om 'planning' te versterken, zoals de VVSG vroeg, maar geeft

¹ Zie art. 9§2 Omgevingsvergunningsdecreet § 2. De gemeentelijke omgevingsambtenaar oefent de taken, vermeld in dit decreet, onafhankelijk en neutraal uit. Hij mag geen nadeel ondervinden van de uitoefening hiervan. Die onafhankelijkheid en neutraliteit worden te allen tijde gevrijwaard. De actieve en constructieve wijze waarop de gemeentelijke omgevingsambtenaar zich moet inzetten voor de realisatie van de opdracht en de doelstellingen van de gemeente, doet daar geen afbreuk aan.

wél aan te onderzoeken hoe tot vlottere (aanpassing van) ruimtelijke plannen te komen. Gelet op de complexiteit van de materie lijkt dit een passende actie.

- Zaak der wegen: beslismacht blijft bij gemeenteraad

Wat betreft de zaak der wegen neemt de Vlaamse regering zich voor het volgende te wijzigen:

- Het administratief beroep over de gemeenteraadsbeslissing over de zaak der wegen bij de Vlaamse minister wordt vervangen door een verplichte heroverweging door de gemeenteraad. Wellicht is dit vooral interessant als een eerste keer er een beslissing over de zaak der wegen is genomen en er even later verkiezingen zijn met een andere meerderheid tot gevolg.
- Een jurisdictioneel beroep is mogelijk bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen
- De opmaak van een rooilijnplan bij de zaak van de wegen is niet langer verplicht.

Het gegeven dat daarbij de gemeenteraad eindzeggenschap houdt over het aanleggen, afschaffen of wijzigen van gemeentewegen is een goede zaak.

2.2. Verdere proces

De Vlaamse regering richt een stuurgroep op, die bestaat uit vertegenwoordigers van de Vlaamse administratie en de Vlaamse regering. Deze stuurgroep zal de wijzigingen van de regelgeving mee begeleiden.

De Vlaamse regering geeft prioriteit aan het optimaliseren en vervolgens invoeren van het modulaire vergunningensysteem en de digitaliseringstrajecten. Belangrijk aandachtspunt daarbij is dat voldoende voorbereidingstijd wordt gelaten aan gemeenten. Zij dienen immers hun software aan te laten passen en het personeel te vormen over de nieuwe procedures.

De gemeenten zijn niet in de stuurgroep vertegenwoordigd maar er zal, volgens het actieprogramma, wél regelmatig worden teruggekoppeld met vertegenwoordigers van de VVSG. Een eerste keer is begin maart 2026.

2.3. Link met relevante beleidsdocumenten

- Lees hier het [advies van de Gemengde Commissie Robuust en Rechtszeker Vergunnen](#) en [de reactie van de Klankbordgroep](#).
- Lees hier het [Actieprogramma Robuust en Rechtszeker Vergunnen](#) van de Vlaamse regering.